

YRITTÄJYYS JA OPETTAJUUS

Arjen ja teorian kohtaaminen

Matti Knutar

Kehittämishankeraportti
Toukokuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) Knutar Matti	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen saakka	
Työn nimi Yrittäjyys ja opettajuus, Arjen ja teorian kohtaaminen		
Koulutusohjelma Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu		
Työn ohjaaja(t) Blom Sinikka, Kolu Mari		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän Ammattikorkeakoulu, pedagogiset opinnot		
Tiivistelmä Kehittämishankkeen tavoitteena on kartoittaa ja kuvata Centrian liiketalouden yksikössä opiskelevien oppijoiden ja opettajien näkemyksiä yrittäjyydestä ja opetuksen toiminnoista sen edistämiseksi ja mahdollisiin yrityksen perustamisiin. Hankkeen kimmokkeena on kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan työn kautta tulleen sekä Centrian palveluksessa ollessani omistajanvaihdoksien projektipäällikkönä. Tämä ilmeni uteliaisuutena opettajuutta kohtaan ja sen eri toimintoja yrittäjyyden edistäjinä omissa yksiköissään. Yksiköthän tuottavat tulevaa yrittäjäänestä tarvittaviin omistajan vaihdoksiin maassamme. Hankkeessa tullaan yrittäjyyttä käsittelemään sekä valtakunnan laajuisena ilmiönä ja sen vaikutuksia opetukseen sekä yrittäjyyden monivivahteisuutta oppijoiden arjessa. Yhtälönä tulee olemaan opiskelijoiden ja opettajien antamat vastaukset verrattuna olemassa oleviin määräyksiin hallinnon puolelta ja ne moninaiset toiveet yrittäjyyden lisääntymisestä ja laajenemisesta Suomessa.		
Avainsanat (asiasanat) Yrittäjyys, opettajuus, liiketalous, omistajanvaihdos, yritys, projekti		
Muut tiedot		

Author(s) Knutar Matti	Type of Publication Development project report	
	Pages	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title Entrepreneurship and teacher ship, How a working day and theory meets		
Degree Programme Jyväskylä University of Applied Sciences, Vocational Teacher Training College		
Tutor(s) Blom Sinikka, Kolu Mari		
Assigned by Jyväskylä University of Applied Sciences, pedagogical studies		
Abstract <p>The purpose and goal of this study tries to map out and describe the students and teachers view of the entrepreneurship and teacher ship in Centria department of business. The study also reflects the efforts in schools programme to encourage students to start their own business</p> <p>The rebound for this study was my personal interest in business and entrepreneurship development processes combined with my job at the Centria business department as chief of the project for transfer of ownership in Kokkola-Pietarsaari regions in Ostrobothnia.. The contacts with teachers and students made me curios of how the teachers thought and how the students react regarding entrepreneurship. The department “produces future entrepreneurs for the transfer of ownerships in companies.</p> <p>In the study the processes will be handled both from the official state view as a larger problem combined with the problems attached to teacher ship and how it involves students’ daily base studies towards entrepreneurship.</p> <p>The equitation will be between the answers that teachers and students gave compared to all the regulations and rules from the state. The study tries to get a grip of the hopes and valuations towards increasing interest of entrepreneurship and to start a business of their own.</p>		
Keywords Entrepreneurship, teacher ship, business, transfer of ownership, company, project		
Miscellaneous		

ALKULAUSE	2
1. JOHDANTO.....	2
2. KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTAA.....	3
3. YRITTÄJYYS.....	5
3.1 Yrittäjyys- mitä se on?.....	5
3.2. Taloustieteet yrittäjyyttä kuvaamassa.....	5
3.3. Sosiologiset teoriat yrittäjyyden kuvaajana.....	6
3.4 Psykologinen ja sosiaalipsykologinen lähestymistapa yrittäjyyteen.....	6
4. OPETTAJUUS.....	7
4.1 Opettajuus – mitä se on?.....	7
4.2 Behavioristinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus.....	7
4.3 Humanistinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus.....	7
4.4 Sosiokulttuurinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus.....	8
4.5 Rakentava oppimis-opetusnäkemys ja opetus.....	8
4.6 Kognitiivinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus.....	8
5. VALTION HALLINNON NÄKEMYS JA TOTEUTUS OPETTAJUUDESTA	9
JA YRITTÄJYYDESTÄ.....	9
5.1 Hallitusohjelma.....	9
5.2 Poliitiikkaohjelmat.....	9
5.3 Opetusministeriön toimialan strategiat ja ohjelmat	9
5.3.1 Kehittämissuunnitelmat ja -ohjelmat tarkentavat tavoitteita	10
Tavoitteita toteutetaan ohjelmina ja hankkeina.....	10
Opetusministeriö ohjaa hallinnonalan suunnitelmia.....	11
5.4 KTM:N YRITTÄJYYTEEN JA KOULUTUKSEN VAIKUTTAVAT OHJELMAT.....	11
5.4.1 Yrittäjyyden politiikkaohjelma.....	11
Tavoitteena yritteliäs yhteiskunta	11
5.4.2 Teknologiarahoitus ja sen painopisteet.....	12
5.4.3 Innovaatioympäristön kehittäminen.....	13
5.4.4 Alueellinen toiminta	13
Seuranta ja arviointi	14
6. ERI VIRANOMAISTEN JA ORGANISAATIODEN NÄKEMYS YRITTÄJYYTEEN.....	14
6.1 Työvoimaviranomaisten näkemys:.....	14
Yrittäjyys	14
6.2 Kuntaliiton näkemys.....	15
Yrittäjyys ja kunnat -hanke.....	15
Yrittäjyyskasvatusta vuonna 2006.....	15
6.3 VTT:N näkemys yrittäjyyteen.....	15

<i>Yrittäjyys on riskinottoa</i>	15
6.4 EK:n tavoitteena dynaamisen yrittämisen Suomi.....	16
6.5 Suomen yrittäjien näkemys yrittäjyydestä.....	17
<i>Yrittäjyys perustaitona</i>	17
6.6 TE- keskuksen yritysoston näkemys yrittäjyyteen.....	17
<i>Ihanneyrittäjätyyppejä etsittäessä tutkimuksissa toistuu kuitenkin muutama sana:</i>	17
<i>Periaatteessa yrittäjyys on:</i>	17
7. OPETTAJIEN KÄSITYS OPETTAJUUDESTAAN JA YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISTÄ OMASSA YKSIKÖSSÄÄN.....	18
8. OPISKELIJOIDEN KÄSITYS YRITTÄJYYDESTÄ JA SAAMISTAAN TIETOISTA, TAIDOISTAAN OPINTIELLÄÄN.....	21
9. POHDINTAA.....	24
10. LOPPULAUSE.....	26
11. LÄHDELUETTELO.....	27

ALKULAUSE

Tämän kehittämistehtävän olen aloittanut ollessani Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulun liiketalousyksikön palveluksessa, jonka vetäjää liiketalousyksikön johtajaa Hannele Teiriä haluan kiittää ennakkoluulottomasta ja innostavasta tuesta opintojani kohtaan.

Työni valvojia Sinikka Blomia ja Mari Kolua kiitän rakentavasta kritiikistä ja alati innoittavista vinkeistä ja neuvoista.

Kiitos kuuluu myös Kokkolan kolmen kaverin koplalle. Mentorilleni ja ohjaajalleni Jorma Saloniemelle joka jakoi niin hyvinä kuin vaikeina aikoina tukea ja innostaa tehtävissäni.

Lisäksi haluan kiittää vinkeistä ja juttutuokioista opettajuuden, yrittäjyyden ja oppimisen tiimoilta Juhani Palojarveä ja Marko Ovaskaista.

Viimeisenä mutta ei tosiaankaan vähimpänä on perheeltäni saama tuki, kannustus ja innostus viedä koko prosessi päätökseen. Rakkaalle paremmalle puoliskolleni Marlenelle jaksamisesta kantaa kahden työt ja lapsilleni Edwardille ja Emmelielle 100 % luottamuksesta isän uuden oppimiseen

1. JOHDANTO

Tämä kehittämistehtävän ”OPETTAJUUS JA YRITTÄJYYS” ytimenä ja ajatuksena kautta linjan on pureutua yrittäjyyteen samalla peilaten kaupallisen koulutukseni ja työurani kautta saatua kuvaa. Tähän vanhaan opinkuvaani on nyt lisätty myös vasta opettajakoulutuksessa saamani opit.

Tämä parivaljakko opettajuus ja yrittäjyys on nykyisin valjastettu ympäri maailmaa uuden paremman tekemisen takeeksi ja tuloksien tehostamiseksi. Onko asia todella näin että opettajat voivat opettaa oppilaansa yrittäjiksi muutamassa vuodessa? Tehdäänkö sitä käskystä ja tulosohjauksen kautta vai suurella sydämellä ja rakkaudesta yrittäjyyteen.?

Siihen ei ole helppoja eikä yksiselitteisiä vastauksia mutta pyrin kehittämistehtävässäni syvä-sukeltamaan aina Suomen ylimpien toimijoiden katsantojen ja toimeksiantojen kautta valuen lähemmäksi ja lähemmäksi yksittäistä toimijaa kuten oppilasta ja opettajaa yhdessä pienessä koulutusyksikössä.

Kehittämistehtävässä yhdistyy sekä yleishyödyllisyys kun saamme otannan kautta kuvan hetkestä opettajien ja oppilaiden maailmasta keväällä 2006 aiheena opettajuus ja yrittäjyys.

Rajasin hankkeen koskemaan ainoastaan koulukuntayhteisön yhtä yksikköä Kokkolan liiketaloutta siksi että se työni kautta oli tullut tutuimmaksi ja opiskelijoita ja opettajia tavanneena oli varmempaa luoda käsitys tästä ryhmästä kuin kauempana olleista yksiköistä jonka opiskelijoita ja opettajia en tunne yhtä hyvin

Yrittäjyys ja opettajuus käy tavallaan samankaltaista muutosprosessia riippumatta siitä katsonko asiaa globaalisti, yksittäisen maan tai seutukunnan näkökulmasta. Tarpeet ja haasteet ovat samat. Mistä löytyy kykeneviä yrittäjiä ja samaan aikaan peräänkuulutetaan osaavia, pätevää opettajia.

Yrittäjyys ja opettajuus syntyvät myös aina persoonan ympärille ja hyvinkin pitkällä aikavälillä. Hankkeen pyrkimyksenä on valottaa miten nämä kaksi (yrittäjyys ja opettajuus) toimivat toisistaan erillään ja samalla toisistaan riippuvaisina suomalaisessa yhteiskunnassa.

2. KEHITTÄMISHANKKEEN TAUSTAA

Toimiessani Centrian omistajanvaihdosprojektin vetäjänä olin tavallaan kummajainen koulutus organisaatiossa, jonka pääasiallinen tehtävä on tuottaa koulutusta.

Valtion ohjeistuksen mukaan ammattikorkeakouluille on säilytetty tietty seudullisen kehittäjän rooli T & K toiminnan kautta. Näin ollen työnantajani toimi Centrian liiketalous yksikkö, jonka pääasiallinen tehtävä oli kouluttaa osaavia ja ammattitaitoisia tradenomeja.

Fyysisesti sijoituin Kokkolan yrittäjätaloon Keski-Pohjanmaa yrittäjien tiloihin. Tämä siksi että olisin lähempänä yrittäjäkenttää. Ajan kanssa loin hyvät toimintayhteydet opettajakuntaan ja olin osana heidänkin prosesseja.

Ollessani T & K yksikön palavereissa ja kokouksissa sain olla osallisena suurta kehitys- ja muutostoimintaa, mihin liittyi sekä yrittäjyyden edistämistoimenpiteiden kirkastaminen kuin samanaikaisesti ammattikorkeakoululle tehtävä laatusertifiointityö.

Hankkeen ensimmäisen herätteen sain kun osallistuin muun henkilökunnan kanssalukukauden avajaisiin, missä tilaisuudessa mukana olivat myös opiskelijaedustajat. He esittivät oman tutkimuksen opiskelijoiden tyytyväisyydestä ja näkökulmista opetukseen. Kun tuli kohta missä osa oppilaista moitti että aina samat vanhat kalvot ja kun opettajia se nauratti otin asian myöhemmin puheeksi muutamien opettajien kanssa.

Tämä oli kuulemma yksi perinteisiä valituskohteita. Tällöin aloin miettimään että onko kaikki niin kuin sanotaan vai onko asioilla monta puolta vai tulkitaanko niitä väärin. Siihen kun lisäsin koulun materiaaleista saamani arvot ja määritteet alkoi tuntua siltä että ihan kaikki ei ole sitä miltä se näyttää.

Koska minulla oli onneksi monia vertaisopiskelijoita, jotka toimivat samassa kaupungissa jopa saman koulukuntayhtymän alaisuudessa niin saatoinkin testata omia mietteitäni ja ajatuksiani ensin heihin. Tämän jälkeen hanke alkoi hahmottua ja työstin materiaalin yhdessä oman mentorini tuella valmiiksi kyselypaketiksi.

Samalla kun työyhteisössäni valmistauduttiin suuriin muutoksiin koska yksikkö siirtyisi uusiin tiloihin ja samalla tulisi yksikkö toimimaan rinnakkain tekniikan yksikön kanssa. Tämä antoi kimmokkeen tehdä kyselyn vain tämän yksikön opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa liittyen yrittäjyyteen ja opettajuuteen. Tähän asti opetusta oli annettu aika homogeeniselle joukolle eri puolilla kaupunkia omilla yksiköissään. Lähitulevaisuudessa yksiköt toimivat rinnakkain saman katon alla niin voidaan muutaman vuoden päästä tehdä vertailu miten tämä muutos on vaikuttanut opiskelijoihin, opetustoimintaan, ryhmän motivaatioon ja verkostoitumiseen eri oppialojen välillä

Kehittämishankkeen yhtenä tukipilarina on koulun oma yrittäjyysstrategia, missä lähdetään liikkeelle kasvusta yrittäjyyteen painottuen kolmeen osa-alueeseen: 1) lyhytkestoisia yrittäjä- ja yrittäjyyskursseja 2) yrittäjyyskoulutus millä on selkeä alku ja loppu ja institutionaalisempi 3) yrittäjyyskasvatus kattaen koko ihmisen elämän.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet kohdistuvat henkilökuntaan tavoitteena että henkilökunta on sisäistänyt yrittäjämäiset toimintatavat. Toimenpiteinä uusrekrytoinnissa painottaa yrittäjämäisyyttä ja jo työssä olevia tukea yrittäjyyskoulutuksilla oman ammattiosaamisen kehittämiseen ja t & k toimintaan osallistumisena.

Opiskelijoiden osalta tavoitteena olisi antaa heille valmiudet sisäiseen yrittäjyyteen. Toimenpiteinä olisivat oppimisympäristöt ja oppimismenetelmät joita kehitetään yrittäjyyttä tukeviksi. Lisäksi yritysyritystoiminta olisi osana kaikkien opiskelijoiden opintoja.

Koulutusta ja toimintaa seurataan eri mittareilla joista on tavoitemittari minkä mukaan valmistuneista opiskelijoista 5 % toimii yrittäjinä valmistumishetkellä ja 10 % viiden vuoden kuluttua valmistumisesta.

Juuri nämä prosenttimääräiset mittarit saivat minut lopullisesti heräämään ja miettimään asioita mikä on realismia ja miten se toteutetaan millä riskillä ja kenen toimesta.

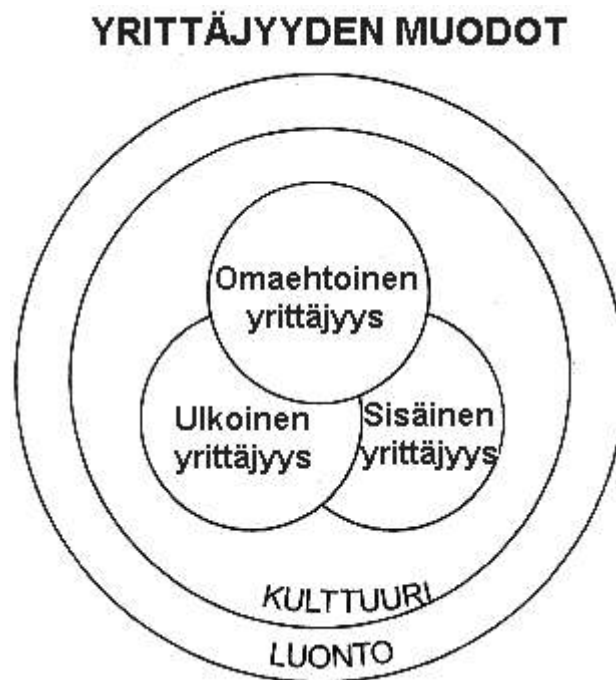
Jotta voitaisiin käsitellä hankkeeseen opettajilta ja opiskelijoilta koottua kyselymateriaalia on hyvä ensin tutustua koko yrittäjyys- ja opettajuusprosessia ympäröivä käsitemaailma.. Tämä pieni koulu-yhteisö kun on osana isompaa kokonaisuutta, jota muovataan, ohjataan, säädetään monien muiden yhteisöjen toimesta. Siksi on pakko ensin pureutua määritteiden ja toimintaan vaikuttavien järjestöjen ja yhteisöiden näkemysten kautta mitä yrittäjyys ja opettajuus ovat heidän mukaan. Vasta tämän jälkeen on mahdollista purkaa analyysia ja verrata sitä osana kokonaisuutta.

3. YRITTÄJYYS

3.1 Yrittäjyys- mitä se on?

Ihminen on aina joutunut toimissaan olemaan yritteliäs selviytyäkseen arjen toimistaan, kuten ruoka, lämpö, suoja kylmyyttä vastaan jne. Koulumainen lähestymistapa yrittäjyyteen on luokitella ja nimetä asioille erityisnimet: **omaehtoisen yrittäjyyden** (yksilön yrittäjämäinen toimintatapa), **sisäisen yrittäjyyden** (=organisaation yrittäjämäinen toimintatapa) ja **ulkoisen yrittäjyyden** (=omistamisen ja johtamisen yhdyntyminen pienyrityksessä).

Mikäli voimme hyväksyä (Kovalainen, 1993, Vesala, 1992) tavan lähestyä asiaa tieteellisen näkemyksen jaosta yrittäjyydestä taloustieteen, sosiologian ja psykologian tarkastelukulmista katsottuna antaa monia lähestymismahdollisuuksia. Yrittäjyyden puolestapuhujaksi on nyt valjastettu myös kasvatustieteet. Sosiologian teorian muodostus keskittyy tarkastelukulmiin suur- ja pienyritysympäristössä. Psykologiassa lähtökohtana on yksilö. Sosiaalipsykologia on sillanrakentaja ympäristön ja yksilön välisessä vuorovaikutteisessa prosessissa. Kasvatustiede on perinteisesti saanut keskittyä yhteiskunnalliseen, sivistykselliseen näkökulmaan.

3.2. Taloustieteet yrittäjyyttä kuvaamassa

Taloustieteet useimmiten kuvaavat yrittäjyyttä mekanismina, prosessina ja toimintoina tai pienyrityksen omistamisena ja johtamisena. Talusteorioista klassinen ja neoklassinen koulukunta kohdentuvat

suuryritysympäristöön, talouden rakenteiden, mekanismien ja yrityksen kuvaajana. Ne kuvaavat tasapainoa kysynnän ja tarjonnan välillä. Tasapaino syntyy rationaalisen toiminnan tuloksena. Itävaltalainen ja neo -itävaltalainen koulukunta taas kuvaavat yrittäjyyttä talouden prosessina ja yrittäjää erityislaatuisena yksilönä. Niissä painottuu prosessi. Tasapainotilan sijasta huomio on kiinnitetty niihin prosesseihin, joilla tasapainoa tavoitellaan.

3.3. Sosiologiset teoriat yrittäjyyden kuvaajana

Yrittäjyyden sosiologian näkökulmat juontavat juurensa 1800 -1900-lukujen taitteen Saksaan kun maa koki vahvan teollisen kasvuaikakauden luoden Saksan historiallisen koulukunnan. Maaorjuus oli lopetettu. Aateliset olivat saaneet oikeuden kaupankäyntiin ja teollisuuden harjoittamiseen.

Ammattikunnat ja killat lakkautettiin. Kuljetus- ja rahoitusjärjestelmät olivat saaneet muotonsa. Saksa nousi yhdeksi johtavaksi teollisuusmaaksi.

Sosiologinen yrittäjyys toimii ihmisen ja hänen toimintaympäristönsä kautta. Yrittäjyys on yhteydessä yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tekijöihin (Vesala, 1992). Sosiologian lähestymistapa yrittäjyyteen on luonteeltaan kollektiivinen. Se tarkastelee yrittäjyyttä yhteiskunnallisena ilmiönä.

Max Weber ja Karl Marx ovat olleet suuria vaikuttajia meidän sosiologisiin näkemyksiin yrittäjyydestä (Weber, 1990). Weber näki yrittäjyyden luterilaisen työn etiikan kautta. Luterilaiseen etiikkaan kuuluu suuri arvostus mm. työhön ja vastuuntuntoon.

3.4 Psykologinen ja sosiaalipsykologinen lähestymistapa yrittäjyyteen

Psykologinen näkemys yrittäjyydestä pohjautuu yksilöön.

Sen lähestymistavoissa painottuu yrittäjän persoonallisuus, siihen liittyvät motivaatiotekijät, erikoisesti tarpeiden ja arvojen yhteys yrittäjyyteen. Traditiot voidaan jakaa kahteen pääluokkaan: piirre-teoreettisiin ja psykodynaamisiin malleihin. Osin päällekkäin näiden kanssa on syntymässä myös yrittäjyyttä kuvaavana traditiona tavoitteellisen toiminnan mallittaminen (Krueger & Carsrud, 1993). Psykodynaamisissa malleissa yrittäjyys selitetään lapsuuden kehityksen kautta muovautuvana persoonallisuutena. Piirreteoriat toimivat staattisina malleina, joissa oletetaan tiettyjen persoonallisuuden piirteiden määrittävän yrittäjyyttä..

Psykososiaalisena mallina voidaan pitää 'locus of control' teoriaa. Siihen liittyy kontrolliodotuksen käsite. Se tarkoittaa ihmisten oppimaa odotusta tai uskoa siitä, missä heille tärkeiden tapahtumien kontrolli sijaitsee (Vesala, 1992 s. 6) Suomalainen tutkija Kari Vesala havaitsi, että yrittäjä ei usko ainoastaan omaan kykyynsä vaikuttaa omaan toimintaansa (klassinen locus of control teorian oletus), vaan että myös kanssa- ja myötävaikuttajat ovat mukana yrittäjän vaikutusten verkossa. Löydökset ovat kiinnostavia sikäli, että yrittäjä niiden pohjalta on nähtävissä sosiaalisena toimijana, vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Psykososiaalisena mallituksena voisi esittää myös toisen suomalaisen tutkijan Anne Kovalaisen naisyrittäjyyttä koskevan tutkimuksen. Siinä ehdotetaan, että yrittäjyys tulisi liittää laajempaan, työelämän kehittymisen yhteyteensä. Näitä laajempia tarkastelukulmia alkaa löytyä myös useilta muilta tutkijoilta.

Psykologinen ja sosiologinen tarkastelussa on havaittavissa suuntaus tarkastella yrittäjyyttä vuorovaikutteisena prosessin. Siinä kuitenkin ehkä taloudellisen kuvausympäristön sijasta on painottunut enemmän yhteiskunnallinen ja kulttuurinen kuvaus pohja. Uusissa tutkimuksissa on painottunut yrittäjäksi aikominen, miksi ja miten yrityksiä perustetaan. Esimerkiksi Antero Koskinen on tutkinut näitä seikkoja. Kuten huomaat, suomalaisilla on paljon uutta ja mielenkiintoista annettavaa yrittäjyyden tutkimukseen.

<http://www.internetix.fi/opinnot/opintojaksot/6tekniikkatalous/yrittajyys1/>

4. OPETTAJUUS

4.1 Opettajuus – mitä se on?

Opettajuus käsitteenä antaa varmasti yhtä monta vastausta kuin kysymys mitä yrittäjyys on ja aluksi haluaisin purkaa opettajuus käsitteen opetuksellisenä käsitteenä kuten olen sen itse opintojeni aikana oppinut ja ymmärtänyt.

4.2 Behavioristinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus

Watsonilainen behavioristinen ihmiskäsitys luo kuvan ihmisestä joka on avoin erilaisille ärsyke-reaktio tapahtumille.

Behavioristinen oppimisnäkemys väittää että oppiminen tapahtuu ulkoisen ärsykkeen ja siitä tulevan reaktiosta muodostuvien ketjujen kautta. Tätä prosessia tehostaa siitä saatu mielihyvä/hyöty joka puolestaan perustuu yksilön tarpeiden tyydytykseen.. Eläinten ja ihmisten oppimista kuvataan tapahtuvaksi hyvin samankaltaisesti.

Tässä mallissa on oppimateriaali jaettu selkeisiin helppoihin perusosiin ja niissä hyödynnetään aiemmin opittua. Tavoitteet ovat tarkasti aseteltuja ja eri vaiheet erotettavissa prosessin aikana.

Tästä on olemassa versio radikaalibehaviorismi jonka tieteellisenä tavoitteena oli lainaamalla Watsonia & Skinneriä ”käyttäytymisen ennustaminen ja kontrolli” (Patrikainen 1997, 74–75).

Behavioristisen näkemyksen mukaisesti opettaja tarjoaa selkeästi pilkottuina paloina oikeaan aikaan tiedon jotta saavutetaan haluttu reaktio/tulos opetuksessa. Prosessia ohjaa opettaja ja oppilas toimivat pelkkänä toiminnan kohteena. (Rauste-von Wright & von Wright 1994, Patrikainen 1997,75)

4.3 Humanistinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus

Psykologiaan perustuen ihmiskäsitys on järjestelmä joka toimii avoimena jolloin ihminen toimii itseohjautuvasti alati muuttuen toiminnoissaan pystyen tuottamaan ainutkertaisia toimia. Ihminen pystyy punnitsemaan eri vaihtoehtojen välillä ja toteuttamaan itseään.

Humanistisen ajatuksen johtohenkilöitä olivat Maslow & Rogers joiden mielestä itsensä toteuttamien tuli nähdä myös eettisenä ihanteena (Patrikainen 1997, 78).

4.4 Sosiokulttuurinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus

Perusluonteeltaan sosiokulttuurinen näkemys on että ihmisen oppiminen pohjautuu sosiaaliseen toimintaan. Tieto ja taito ovat ihmisen ulkopuolella hänen sosiaalisessa kontekstissa siirtyen edelleen ihmisen kehon ja mielen työvälineiksi. Sosiokulttuurisen näkemyksen mukaan ihmisen tieto ei pohjaudu ajattelun ja havainnoinnin kautta luotuun oppimiseen vaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa syntyneeksi (Tynjälä ym. 2005, 28).

4.5 Rakentava oppimis-opetusnäkemys ja opetus

Konstruktiiivisessa näkemyksessä ihminen ei siirrä tietoa vaan hän konstruoi sen itse valikoimalla ja tekemällä omia tulkintoja saamastaan aiemmasta informaatiosta. Tässä mallissa oppimisprosessi on sidottuna aina siihen tilanteeseen ja kulttuuriin missä oppiminen tapahtuu (Patrikainen 1997, 80)

4.6 Kognitiivinen oppimis-opetusnäkemys ja opetus

Kognitiivinen psykologia on sitoutettuna ihmisen tietoisuuteen ja ajatteluun pohjautuvana prosessina. Vaikka se perustuu behavioristiseen käsityksiin niin haluttiin nähdä että ihmisen prosessit monimuotoisempina kuin behavioristit. Siksi onkin paneuduttu ihmisen kognitioon ja ajatteluun liittyvään prosessiin, käsitteenmuodostaminen. (Patrikainen 1997,79)

Nämä ovat ne perusaineokset joista opettajuus koostuu opettajakoulutuksessa, johon on jokaisen lisättävä palasen omaa persoonallisuutta jatkuvasti kehittää omaa pedagogista asiantuntemustaan ja pystyä tuottamaan ainesisältöä ja jalostamaan sitä asiantuntemuksellaan.

Käsitteistöä opettajuuteen laajentaa Olli Luukkainen joka esittää käsitteen uusopettajuus, joka pitää sisällään lyhennettynä versiona sitä että opettaja hahmottuu kolmella ulottuvuudella: yksilönä, työyhteisön jäsenenä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana. Tämä koostuu uuden opettajuuden osatekijöistä: sisällön hallinta, oppimisen edistäminen, eettinen päämäärä, tulevaisuushakuisuus, yhteiskuntasuuntautuneisuus, yhteistyö sekä jatkuva oppiminen.

Olli Luukkainen Opettajuus – ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä? Tampereen yliopisto Tampere 2003

5. VALTION HALLINNON NÄKEMYS JA TOTEUTUS OPETTAJUDESTA JA YRITTÄJYYDESTÄ

5.1 Hallitusohjelma

Hallitusohjelma on hallitukseen osallistuvien puolueiden hyväksymä toimintasuunnitelma, jossa sovitaan hallituksen tärkeimmistä tehtäväalueista. Se sisältää hallituksen tärkeimmät tavoitteet, toimenpiteet ja hankkeet tehtäväalueittain.

Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelma linjaa mm., että Suomi sivistisyhteiskuntana rakentuu osaamisen, tiedon ja luovuuden varaan.

5.2 Poliittikaohjelmat

Hallitusohjelman toteuttamisen ja seurannan tehostamiseksi hallitusohjelmassa määritellään hallinnonalojen yhteisiä yhteiskuntapoliittisia tehtäväkokonaisuuksia eli politiikkaohjelmia.

Opetusministeriön toimialaan kuuluvia tavoitteita ja toimenpiteitä on mukana kaikissa nykyiseen hallitusohjelmaan kuuluvassa neljässä politiikkaohjelmassa:

tietoyhteiskuntaohjelma

työllisyysohjelma

yrittäjyyden politiikkaohjelma

kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma

5.3 Opetusministeriön toimialan strategiat ja ohjelmat

Koulutuksen, tutkimuksen, kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön tavoitteet strategisiksi avainalueiksi kokoava opetusministeriön Strategia 2015 ohjaa toimialan johtamista, toiminta- ja taloussuunnittelua sekä tulossuunnittelua.

Opetusministeriön toimialan strategiset avainalueet:

- koulutuksellisen ja kulttuurisen tasa-arvon turvaaminen
- henkisen kasvun ja oppimisen edistäminen
- osallisuuden ja osallistumisen mahdollisuuksien lisääminen
- yhteiskunnan sivistyksellisen ja taloudellisen kilpailukyvyn tukeminen
- monipuolinen kansainvälinen vaikuttaminen
- toimialan tuloksellisuuden parantaminen

5.3.1 Kehittämissuunnitelmat ja -ohjelmat tarkentavat tavoitteita

Toimialojen tarkemmat strategiat ja kehittämisohjelmat tukeutuvat opetusministeriön strategian tavoitteisiin ja linjauksiin. Keskeisiä strategioita, suunnitelmia ja ohjelmia (aakkosjärjestyksessä) ovat mm.

- Aikuisten koulutustason kohottamisohjelma Noste
- Audiovisuaalisen politiikan linjat
- Digitaalinen sisällöntuotanto -strategiset tavoitteet ja toimintaehdotukset
- Elinikäisen oppimisen kansallinen strategia
- Itämeren alueen kestävä kehityksen ohjelma Baltic 21 E
- Kirjastostrategia 2010
- Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003–2008
- Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntaohjelma 2004–2006
- Korkeakoulujen aluekehitysstrategia
- Korkeakoulutuksen kansainvälisen toiminnan strategia 2010
- Kulttuurinen tietoyhteiskunta 2010 - strategia ja toimintaohjelma
- Lastenkulttuuripoliittinen ohjelma
- Luovuusstrategia
- Museo 2000 - museopoliittinen ohjelma
- Opetusministeriön aluestrategia 2003-2013
- Opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelma 2005-2009
- Opetusministeriön sektoritutkimusstrategia
- Opetusministeriön strategia 2015
- Opetusministeriön verkkopalvelu- ja verkkotoimintastrategia 2010
- Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset
- Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän suositukset
- Rakennusperintöstrategia
- Taide- ja taitelijapoliittinen ohjelma
- Venäjä-toimintaohjelma
- Yrittäjyyskasvatuksen linjaukset ja toimenpideohjelma

Tavoitteita toteutetaan ohjelmina ja hankkeina

Strategioissa ja linjauksissa esitettyjä tavoitteita toteutetaan mm. erilaisin toimenpideohjelmin ja hankkein. Usein hankkeita ja ohjelmia toteutetaan eri hallinnonalojen ja toimijoiden yhteistyönä.

Hankkeita ja ohjelmia valmistellaan toimikunnissa, neuvottelukunnissa ja työryhmissä.

Opetusministeriön asettamista kehittämis- ja uudistushankkeista on koottu tiedot valtioneuvoston hankerekisteriin (HARE)

Opetusministeriö ohjaa hallinnonalan suunnitelmia

Toiminta- ja taloussuunnitelmien sekä talousarvioehdotusten laadintaa ohjaavat säädösten lisäksi hallituksen antamat menokehykset ja muut määräykset. Opetusministeriön tehtävänä on kohdentaa euromääräiset kehykset ja muut määräykset alaiselleen hallinnolle sekä ohjata hallinnonalan virastojen ja laitosten suunnittelua.

Talousarvioesityksessä esitettyjen alustavien tulostavoitteiden konkretisoimiseksi opetusministeriö käy alaistensa virastojen ja laitosten kanssa tulosneuvottelut, joissa sovitaan seuraavan vuoden tavoitteista ja tehtävistä yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden pohjalta. Tulosohjauksella ja tavoitteiden asettamisella edistetään keskeisiä tavoitteita, jotka on asetettu hallitusohjelmassa, toiminta- ja taloussuunnitelmassa sekä strategisissa erillisohjelmissa.

Tulossopimuksen, pöytäkirjan tai vastaavan opetusministeriö laatii noin 80 järjestön kanssa. Maksupisteitä, joiden toimintaa opetusministeriö ohjaa ja valvoo, on hallinnonalalla yhdeksän.

Tilivirastoja opetusministeriön hallinnonalalla on ministeriön lisäksi 26. Ministeriön alaisuudessa toimivat valtion omistamat veikkaus- ja raha-arpajaistoimintaa harjoittava Veikkaus Oy ja tieteelliseen laskentaan ja tietoliikenteeseen erikoistunut CSC-Tieteellinen laskenta Oy sekä valtion ja Helsingin kaupungin puoleksi omistama Suomenlinnan Liikenne Oy.

5.4 KTM:N YRITTÄJYYTEEN JA KOULUTUKSEN VAIKUTTAVAT OHJELMAT

5.4.1 Yrittäjyyden politiikkaohjelma

Tavoitteena yritteliäs yhteiskunta

Yrittäjyyden politiikkaohjelma on osa hallituksen talous- ja elinkeinopolitiikkaa. Tavoitteena on luoda toimintapuitteet, jotka edesauttavat yritysten perustamista, kasvua ja kansainvälistymistä. Yrityksille pyritään luomaan edellytykset investoida ja työllistää pitkäjänteisesti.

Ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa poikkihallinnollinen ministeriryhmä. Työtä koordinoimaan on määrätty kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*.

Ohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Lisäksi yrittäjyyden politiikkaohjelmassa seurataan yrittäjyyttä ja sen kehittymistä yhteiskunnallisena ilmiönä.

Yrittäjyyden politiikkaohjelma on yksi hallituksen neljästä politiikkaohjelmasta. Teknologia- ja innovaatiopolitiikan linjaukset vuosina 2006 – 2010 ja sen vaikuttavuustavoitteet

Teknologia- ja innovaatiopolitiikalla edistetään suomalaisen elinkeinoelämän kilpailukykyä ja uudistumista. Tavoitteena on, että Suomi pystyy tarjoamaan yrityksille kansainvälisesti korkeatasoisen innovaatioympäristön, joka houkuttelee myös maahamme ulkomaisia t&k-investointeja.

Julkisen vallan toimenpiteiden vaikutuksesta:

- Suomeen syntyy nykyistä enemmän uusia, nopeaan kasvuun kykeneviä osaamiseen ja innovaatioihin perustuvia yrityksiä.
- Yhä useampi yritys harjoittaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, uudistaa toimintaansa innovaatioiden avulla ja soveltaa uusia liiketoimintamalleja.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten kaupallistaminen tehostuu.
- Teknologiaa hyödyntämällä edistetään hyvinvointia.
- Alueiden kilpailukyky perustuu teknologioiden ja innovaatioiden hyödyntämiseen.
- Teknologinen tutkimus ja innovaatiotoiminta kansainvälistyvät edelleen.
- Yhteistyö elinkeinoelämän ja korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välillä lisääntyy.
- Parannetaan yritysten ja muiden toimijoiden laatukilpailukykyä.
- Tekninen turvallisuus ja luotettavuus säilyvät Suomessa kansainvälisesti korkealla tasolla, mikä takaa yrityksille kilpailukykyisen toimintaympäristön.
- Standardisointi tehostaa yritysten toimintaa, parantaa tuotteiden ja toiminta-järjestelmien yhteensopivuutta, turvallisuutta ja ekologisuutta sekä vähentää kaupan teknisiä esteitä.

5.4.2 Teknologiarahoitus ja sen painopisteet

Talouden rakenteen uudistaminen, kasvun edellytysten turvaaminen ja tuottavuuden parantaminen vaativat kehittämispanosten suuntaamista nykyistäkin voimakkaammin aineettomiin investointeihin. Kansallisena tavoitteena on nostaa tutkimus- ja kehittämismenojen osuus 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tämän saavuttamiseksi lisätään julkista tutkimus- ja kehitystyön rahoitusta vähintään 5 prosenttia vuodessa. Lisärahoituksen tavoitteena on vahvistaa huippututkimusta ja teknologista kilpailukykyä aloilla, jotka ovat kansantalouden kasvun ja tuottavuuskehityksen kannalta keskeisiä. Erityisesti edistetään liiketoimintaosaamisen vahvistamista, palveluinnovaatioiden kehittämistä, kasvuyrittäjyyttä sekä yritysten pääsyä kansainvälisille markkinoille.

5.4.3 Innovaatioympäristön kehittäminen

Innovaatioympäristöä ja sen tukirakenteita kehitetään jatkuvasti vastaamaan toimintaympäristön muuttuvia vaatimuksia. Valtioneuvoston 7.4.2005 tekemä periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän kehittämisestä ja siihen pohjautuvat toimenpiteet, erityisesti huippuosaamiskeskittymien vahvistaminen ja synnyttäminen sekä sektoritutkimuksen strategisen ohjauksen tehostaminen ja rakenteellinen uudistaminen sekä hallituksen tuottavuusohjelma antavat suuntaviivat lähivuosien kehittämistoimille.

Horisontaalista yhteistyötä ennakoinnissa ja strategisessa suunnittelussa kehitetään teknologianhallinnossa. Erityisesti VTT:n ja Tekesin ennakointi- ja strategiaprosessien koordinaatiota tulee tiivistää.

Innovaatiotoiminnan tukiorganisaatioiden yhteistoimintaa lisätään kehittämällä strategiaprosesseja, joilla alueellinen ja paikallinen innovaatiotoiminta ja kansallinen innovaatiopolitiikka saadaan paremmin tukemaan toisiaan. Julkisten innovaatiopalvelujen saatavuuden ja tehokkuuden parantamiseksi otetaan käyttöön niitä tuottavien organisaatioiden yhteisiä palvelumalleja. Innovaatiotoiminnan välittäjäorganisaatiot (teknologiakeskukset, hautomot, paikalliset ja alueelliset kehitysyhtiöt) tiivistävät keskinäistä yhteistyötään ja verkottumistaan julkisten tutkimusorganisaatioiden kanssa.

Kehityksen kärjessä pysyminen edellyttää tutkimus- ja innovaatiotoimintaa suorittavilta ja niitä tukevilta organisaatioilta entistä aktiivisempaa hakeutumista yhteistyöhön Euroopan ja maailman parhaiden innovaatiokeskusten ja osaamiskeskittymien sekä markkinoiden kanssa. Ministeriö laatii teknologiahallinnon kansainvälisen yhteistyön strategian valtion tiede- ja teknologianeuvoston tuottaman tutkimuksen kansainvälistymisstrategian pohjalta.

Kansainvälisesti kilpailukykyisen toimintaympäristön luomista suomalaisille yrityksille tuetaan myös kehittämällä tekniseen harmonisointiin, tekniseen turvallisuuteen ja luotettavuuteen sekä laadunhallintaan liittyvää lainsäädäntöä, standardisointitoimintaa osana innovaatioympäristöä ja arviointimenettelyjä.

5.4.4 Alueellinen toiminta

Teknologiahallinnon laitosten (VTT, GTK ja Tekes) alueellistamisen kehittämishankkeita jatketaan ministeriön päätösten ja tulossopimusten mukaisesti. Alueiden kykyä hyödyntää tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta parannetaan kehittämällä alueilla toimivien innovaatio-organisaatioiden yhteistyötä. Niiden palveluiden alueellista saatavuutta parannetaan edelleen. Alueellisen osaamiskeskusohjelman kohdentumista huippuosaamiseen ja sen hyödyntämistä parannetaan ja ohjelman yhteyksiä innovaatiopolitiikkaan vahvistetaan. Teknologia- ja innovaatiopolitiikan alueellista vaikuttavuutta lisätään arviointien tulosten perusteella sekä tehtävien hallinnollisten ratkaisujen pohjalta.

Seuranta ja arviointi

Kasuvat panostukset teknologia- ja innovaatiotoimintaan ja globalisaation tuomat haasteet edellyttävät korkeatasoista tutkimusta ja sen avulla luotua erityisosaamista strategisen ohjauksen ja päätöksenteon tueksi. Samoin menetelmiä teknologia- ja innovaatiopolitiikan rahoituksen ja toimenpiteiden vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden arvioimiseksi on edelleen kehitettävä. Tässä työssä hyödynnetään kansallista innovaatioympäristöä koskevia arviointeja, teknologian tutkimuksen ja ennakoinnin tuloksia sekä kansainvälisiä vertailuselvityksiä ja analyyseja.

Ministeriö arvioi hallinnonalansa yksiköiden toimintaa vuosittain tulosohjausmenettelyn yhteydessä ja toteuttamalla ulkopuolisia arviointeja. Yksiköiden tulee myös jatkuvasti itse arvioida toimintaansa ja sen vaikutuksia. Teknologia- ja innovaatiopolitiikan tuloksista ja vaikutuksista tiedotetaan aktiivisesti.

6. ERI VIRANOMAISTEN JA ORGANISAATIONEN NÄKEMYS YRITTÄJYYTEEN

6.1 Työvoimaviranomaisten näkemys:

Yrittäjyys

Työvoimatoimisto tarjoaa yrittämisestä kiinnostuneelle ja yritystoimintaa aloittavalle koulutusta ja tukea. Aloittava yrittäjä voi tietyn edellytyksin saada starttirahaa. Sen tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentulo sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen arvioidaan kestävän. Työhallinto järjestää työvoimakoulutuksena yrittäjäksi aikoville tarkoitettuja koulutuksia. Myös mm. työvoima- ja elinkeinokeskusten yritysosastot järjestävät erilaisia yrittäjäkoulutuksia.

TE - keskusten työvoimaosastot voivat myöntää *omatoimisuusavustusta* työttömien perustamille osuuskunnille. Avustus on tarkoitettu tiettyihin toiminnan käynnistämisestä aiheutuviin kustannuksiin osuuskunnille, jotka järjestävät työtä tai työntekomahdollisuuksia työttömille.

Sosiaalisten yritysten avulla halutaan sekä lisätä vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien mahdollisuuksia päästä töihin että edistää yrittäjyyttä. Työministeriössä valmisteltu laki sosiaalisista yrityksistä astui voimaan vuoden 2004 alussa.

Sosiaalisen yrityksen nimeä ja tunnusta voivat käyttää vain työministeriön ylläpitämään sosiaalisten yritysten rekisteriin hyväksytyt yritykset.

Starttirahasta ja sosiaalisesta yrityksestä lisätietoa vasemmasta valikosta. Linkkilistasta oikealla saa lisätietoa yrittäjyydestä yleensä sekä mm. uusyrityskeskusten neuvontapalveluista

http://www.mol.fi/mol/fi/01_tyovoimapalvelut/09_yrittajyys/index.jsp

6.2 Kuntaliiton näkemys

Yrittäjyys ja kunnat -hanke

Yrittäjyyskasvatusta vuonna 2006

Tulevaisuuden tekijät kasvavat tämän päivän Suomessa. Kouluilla on tärkeä tehtävä tulevaisuuden rakentajana ja osajien kasvattajana. Huippuosaaminen pohjautuu laajaan, kaikkien saavutettavissa olevaan ja yksilölliset voimavarat huomioon ottavaan yleissivistykseen sekä vahvoihin perustaitoihin. Suomen Kuntaliiton Yrittäjyys ja kunnat -hanke 2004 – 2006 on jatkoa jo vuodesta 1997 eri muodoissaan toimineelle Kuntaliiton yrittäjyysasennekasvatustyölle. Hankkeessa mukana olevissa kunnissa on tartuttu rohkeasti tulevaisuuden osajien kasvattamiseen.

Helmikuussa 2004 käynnistyneen hankkeen taustalla ovat Yrittäjyys ja kunnat -hankkeesta 2000–2003 saadut kokemukset sekä eri yhteistyökumppaneiden kautta esiin tulleet kehittämistarpeet. Hankkeen toteuttamista jatketaan esimerkkikunta hankkeena. Aiemmin kunnissa toteutetuista hankkeista saadut tulokset ja kokemukset painottavat työskentelyn merkitystä alue-, seutu- ja paikallistasolla. Vuosina 2004–2006 toimintaa syvennetään pilottikuntien alueellisella, seudullisella ja paikallisella tasolla tapahtuvan yrittäjyyskasvatustyön tukemista. Hankkeeseen osallistuvat henkilöt edustava pilottikuntien eri oppilaitoksia, yrityksiä ja yrityskeskuksia. Vuoden 2005 toiminnan tavoitteena on, että jokaisessa hankkeessa mukana olevassa kunnassa järjestetään jokin yrittäjyyskasvatuksen tapahtuma. Tämä tavoite saavutettiin hyvin ja työ kentällä jatkuu.

Vuoden 2006 aikana tulemme keräämään hankkeen aikana toteutettuja hyviä käytäntöjä sekä keskustelemaan yrittäjyyskasvatukseen liittyvien asenteiden muutoksesta.

”Yrittäjyyskasvatuksen tulevaisuuden tavoitteena on, että jokainen nuori lähtee koulusta siivet selässä ja jalat välillä maassa, tietoisena omista mahdollisuuksistaan eri valintatilanteissa. Koulun tulee antaa tietoja ja taitoja tähän suuntaan yhteistyössä perheiden, yrittäjien, elinkeino- ja työelämän sekä päättäjien kanssa”

http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;65;351;39095;13936

6.3 VTT:N näkemys yrittäjyyteen

Yrittäjyys on riskinottoa

Yrittäjyys sisältää aina riskinottoa. Yrittäjä panostaa huomattavasti aikaansa ja usein myös omaisuuttaan yritykseen. Silti kaikki ei aina mene niinkuin etukäteen oletetaan. Järkevä yrittäjä varautuu myös epäonnistumisiin. Monia ongelmatilanteita voidaan välttää tai ainakin niiden seurauksia lieventää varautumisella. Oman ajankäytön hallinta, omasta vakuutus- ja eläketurvasta huolehtiminen sekä asianmukaisten sopimusten laadinta ovat tässä keskeisiä keinoja.

Yrittäjä joutuu usein laittamaan henkilökohtaisen omaisuutensa yritystoiminnan takuuksi. Tällöin ongelmat yritystoiminnassa uhkaavat myös yrittäjän omaa ja hänen perheensä taloudellista hyvinvointia. Kaikkien resurssien panostamista yhden kortin varaan tulisikin välttää!

Yrittäminen sitoo työhön lähes ympäri vuorokauden. Perheelle, ihmissuhteille ja harrastuksille ei jää riittävästi aikaa. Tällöin yrittäjän työkyky ja jaksaminen ovat pitemmällä aikavälillä vaakalaudalla. Lomailuun käytetty aika osoittautuu varmasti arvokkaaksi yrittäjän jaksamiselle.

Yrityksen omistuksen ja päätöksenteon suhteet ovat monesti ongelmien lähde. Yleisesti suositellaan, että yrityksessä olisi yksi pääomistaja, joka voi tarvittaessa käyttää "isännän ääntä". Avainasemassa on yhtiösopimus, jolla määritellään tarkasti kunkin osapuolen osuudet ja vastuut yrityksessä. Yhtiösopimus on syytä tehdä aina kirjallisena.

Sukupolven vaihdos on yritystoiminnassa kriittinen tilanne. Johtoon astuvan sukupolven on saatava osakseen sekä asiakkaiden että henkilöstön luottamus. Tätä edistää heidän riittävän laaja koulutuksensa sekä perinpohjainen tutustumisensa alaan. Avoin tiedotus on huhujen surma!

http://www.pk-rh.fi/show_doc.asp?ID=332

6.4 EK:n tavoitteena dynaamisen yrittämisen Suomi

Elinkeinoelämän keskusliitto on yritysten edunvalvoja, niiden toiminnan edistäjä ja puolestapuhuja yhteiskunnassa. EK:lla on noin 15 000 jäsenyritystä, joista 96 % eli 14 600 on pieniä tai keskisuuria yrityksiä. EK tekee työtä yrittäjyyden vahvistamiseksi tavoitteenaan dynaamisen yrittämisen Suomi.

Yrittäjyyden edistämisen painopisteet:

- Yritysmönteisen ilmapiirin aikaansaaminen. On vahvistettava yrittämiselle myönteisiä asenteita. On lisättävä kansalaisten yritystuntemusta. On annettava nuorille yrittämisen perustiedot jo koulussa.
- Toimintaympäristö yrittäjyyttä kannustavaksi. Lait on laadittava ja verot säädettävä siten, etteivät ne toimi rehellisen yrittämisen jarruina. Innovaatioita - uusia toimintatapoja ja tuotekehittelyä - on suosittava. Työmarkkinasopimukset on solmittava siten, että ne vastaavat joustavasti yritysten, niiden asiakkaiden ja henkilöstön tarpeisiin.
- Yritysten elinkaaresta huolehtiminen. Uusia yrityksiä tarvitaan. Niiden perustaminen on tehtävä yksinkertaiseksi. Kansalaisia, varsinkin nuoria, on kannustettava keksimään yritysideoita ja rohkaistava hyödyntämään niitä.

- Päämääränä menestyvä yrittäjyys: vakiintuneiden yritysten vahvistaminen, jatkuvuuden turvaaminen ja yritysten kasvaminen. Se vaatii yritysten liiketaloudellisten valmiuksien kohentamista sekä sukupolvenvaihdosten helpottamista. Työpaikkojen lisäämisessä kasvuyrityksillä on ratkaiseva rooli.

Näiden päämäärien saavuttamiseksi työskentelee Elinkeinoelämän keskusliiton PK-asiat -yksikkö yhdessä keskusliiton sektoreiden ja jäsenliittojen kanssa.

http://www.ek.fi/ek_suomeksi/yrittajyys/index.php

6.5 Suomen yrittäjien näkemys yrittäjyydestä

Yrittäjyys perustaitona

Euroopan unionin neuvoston Lissabonissa 14.2.2001 linjaukset määrittelevät yrittäjyyden edistämisen yhdeksi koulujärjestelmän tekijäksi edistäen yrittäjyyttä kansalaisten perustaidoksi

Perustaitoihin luettiin

1. Tietotekniset perustaidot
2. Vieraiden kielten taidot
3. Selviytyminen teknistyvässä elinympäristössä
4. Sosiaaliset taidot
5. Yrittäjyys

6.6 TE- keskuksen yritysoston näkemys yrittäjyyteen

Ihanneyrittäjätyyppiä etsittäessä tutkimuksissa toistuu kuitenkin muutama sana:

- Mahdollisuus
- Riski
- Vastuu
- Tieto
- Riippumattomuus
- Aloitteellisuus
- Sitkeys

Periaatteessa yrittäjyys on:

- Jonkin/ minkä tahansa tekemistä (= tilaisuus)
- Palkan saamista siitä mitä tekee (= riski)
- Vastaamista työn lopputuloksesta (= vastuullisuus)

- Oman työnsä suunnittelemista ja organisoimista (= tieto)
- Toimimista ilman pomoa, joka kertoo mitä pitää tehdä (= riippumattomuus)
- Töiden hankkimista itselleen (= aloitteellisuus)
- Kovaa työtä (= sitkeys)
- Yrittäjyyden ensivaiheessa kerätään tietoa puhumalla erilaisille ihmisille, tarkkailemalla heidän työntekoaan, lukemalla kirjoista ja lehdistä alasta, katselemalla televisiota tai kuuntelemalla radiota jne. tämä kirjanen auttaa sinua keräämään tarvitsemäsi tietoa ja siten tekemään harkitun päätöksen suunnitelmistasi ja tulevaisuudestasi. Siten että se:
  - Saa sinut tietoiseksi muista vaihtoehtoista
  - Minimoi riskin
  - Osoittaa vastuuntuntoisuutesi
  - Parantaa riippumattomuuttasi
  - Auttaa Sinua kehittämään aloitteellisuuttasi
  - Osoittaa kuinka selviät, kun kovat ajat koittavat
  - Mutta ensin Sinun täytyy ymmärtää, että on ihan yhtä arvokasta päättää vetäytyä yrittäjyys-ajatukselta kuin tarttua haasteeseen ja ryhtyä itsenäiseksi yrittäjäksi.

" SINUN ON OLTAVA POSITIIVINEN, VAIKKA ASIAT NÄYTTÄISIVÄT KUINKA PAHALTA."

7. OPETTAJIEN KÄSITYS OPETTAJUUDESTAAN JA YRITTÄJYYDEN EDISTÄMISTÄ OMASSA YKSIKÖSSÄÄN

Opettajien vastaukset kysymyksiin ovat heidän henkilökohtaisia näkemyksiä yrittäjyyden opettamisesta ja opettajuudessa yksikössään. Vastauksiin ei ole yksiselitteisiä tulkintoja eikä ole oikeaa tai väärää vastausta. Lähinnä peilaavat sen hetkistä opettajuuden tilaa ja tilannetta yksikössä.

1. Oppilaitoksella on yrittäjyyskasvatusstrategia/yrittäjyyspedagogiastrategia/ toimenpideohjelma. Kerro lyhyesti sen vaikutuksesta omaan opetustoimintaan?

Opettajilla on tähän kysymyksen aika eriävät näkemykset ja ratkaisut toteuttaa yrittäjyyskasvatusta ja toimenpideohjelmaa. Osa kokee että soveltamalla strategian henkeen, osalle se painottuu siten että tuodaan asiat yrittäjän näkökulmasta, osalle haastatelluista se heidän omasta mielestään vaikuta antamaansa opetukseen sillä se toimii omalla opetussuunnitelmalla. Tai sitten siihen pyritään vaikuttamaan opsin kautta tai oppimateriaalin valinnoilla kuten kurssissa käytettäviin kirjoihin.

2. Yrittäjyys on osana ammatillista osaamisvaatimusta. Miten tämä on vaikuttanut omaan opetukseen ja erityisesti kurssien yrittäjyys sisältöön?

Yrittäjyys (sisäinen ja ulkoinen) pyritään nostamaan ja pitämään esillä lähinnä läpäisevänä teemana, joka tulee esille kaikissa kursseissa

Tuodaan yrittäjyysnäkökulma kaikissa opettajan opettamissa aineissa. sekä annetaan opiskelijoille mahdollisuus tutustua alueen yrityksiin ja tehdä erilaisia harjoituksia, yrittäjämäisesti tai johtajan ominaisuudessa yrityksessä

Ammattikorkeakoulun puolella on kursseilla kuten Myyvä näyttelytila ja Somistusprojekti pohjautunut hyvin pitkälle opettajan omaan yritystoimintaan ja kokemukseen sekä kohdeyrityksiä valittaessa on paino ollut yrittäjyydellä.

3. Millaisilla menetelmällisillä ratkaisuilla olen edistänyt opiskelijoiden yrittäjyyttä?

Näissä oppimistilanteissa opettajat ovat pyrkineet käyttämään saadakseen oppijat liikkeelle koko kirjon eri metodeja. on käytetty keskustelua, luentomallia, yhdessä pohdiskelua yhdistettynä sekä projektioppiminen, yksilöoppiminen että tiimioppiminen. On käyty tutustumassa yrittäjiin ja heidän yrityksiin Problem Based Learnin ja analyysitehtävät muodostavat myös selkeän linjauksen oppimiseen. Unohtamatta hyvien käytännön esimerkkien käytöstä yrittäjyyden positiivisen näkökulman esille tuomisessa. Lisäksi on tärkeää antaa tilaa myös oppijan omille unelmille.

4. Millaisilla kurssin sisällöllisillä ratkaisuilla olet edistänyt yrittäjyyttä omille opiskelijoille?

Yrittäjyystietouden halutaan ehdottomasti luoda oppijoille yrittäjämäinen asenne yhdistettynä monipuoliseen liiketoimintaosaamisen tietouteen. Välineinä ovat liikeideoiden kehittäminen ja liiketoimintasuunnittelu. Ideana opettaa myös kokonaisvaltaista ajattelua ja kokonaisuuksien ymmärtämistä ja hallintaa huomioiden myös se, että yrittäjyydessä tarvitaan sekä yrittäjyystietoutta, -taitoutta ja – asennetta että myös muita ammattispesifisenä, sosiaalisia, strategisia ja henkilö- kohtaisia kompetensseja.

Luennoimalla itsetunnosta, alitajunnan hyödyntämisestä yrittäjyydessä. Positiivisen ajattelun voimasta, uskosta omiin kykyihin ja yrittäjyyden hyvistä puolista

Opiskelijat tutustuvat ja raportoivat kurssilla tilannetta jonkin olemassa olevan yrityksen kantilta tai oman liiketoimintasuunnitelman pohjalta

Arvioitavat näytetyöt (ei kokeita) ovat olleet käytännönläheisiä ja yrityksissä tai yrityksille tehtäviä näytetöitä

Sanastoilla kielenopetuksessa

5. Millaisilla oppimisympäristöillä olet pyrkinyt edistämään yrittäjyyttä?

Fyysisiä oppimisympäristöjä rajoittavat valitettavasti pitkälti koulumme tilat, tosin on pyritty tarjoamaan esim. projektioppimiselle tiloja (esim. Tradecop - opiskelijayrityksen tilojen puitteissa).

Henkisellä puolella olen pyrkinyt luomaan oppimisympäristöstä kannustavan, virheitä sietävän, luovuuteen ja aktiivisuuteen kannustavan ja kaiken kaikkiaan ”yrittäjämäisen”.

Normaaleissa luokkatilanteissa.

Ei se ole paikasta kiinni vaan opettajan asenteesta yrittäjyyttä kohtaan. Vain yrittäjä voi ymmärtää toista yrittäjää ja hänen ajatusmaailmaa.

Projektitoiminnalla, tiimitöillä, itsenäisillä ongelmanratkaisutöillä, tiedonhauilla, töiden esittämisillä jne. Viemällä opiskelijat yrityksiin soveltamaan osaamistaan ja toteuttamaan näytetöitä yrityksissä Vertailemalla esim. yritysten internet-sivuja

6. Miten olet linkittänyt yrittäjyysteemaa omasta oppiaineesta toisten opettajien aineisiin?

Asemanikin puolesta teen tätä varsin aktiivisesti ja käyn keskusteluja toisten opettajien kanssa. Olemme myös esim. tietoisesti pyrkineet kehittämään oppiaineiden sisältöjä yhdistävää moduulirakennetta opintoihin mikä osaltaan edistää tätä

En juuri mitenkään koska jokainen touhuu omin päin. en ”tuputa” ajatuksiani muille opettajille, koska ajattelen asioista hyvin eri tavalla koska olen yrittäjä.

Yhteisillä ”caseilla” esim. markkinoinnin ja taloushallinnon kanssa.

En tähän mennessä mitenkään.

7. Mikä on mielestäsi oppilaitoksen yrittäjyyden edistämisen painopistealue tällä hetkellä?

Mielestäni ehdottomasti molemmat. Molempia tarvitaan ja ne yhdessä muodostavat sen kokonaisuuden jolla mielestäni parhaiten pystymme kehittämään opiskelijoiden sisäisiä ja ulkoisia yrittäjiä

Molemmat. Yrittäjyyskasvatus ja – koulutus ovat muotiasioita, koska Opetusministeriö niitä painottaa. ongelmana kuitenkin on että jopa itse ministeriön virkamiehet ovat yrittäjyysvastaisia ja yrittäjyysilmapiiri virkamiesten keskuudessa on yrittäjyysvastainen.

Yrittäjyyskasvatus. Liiketaloudessa on yrittäjyyteen ja johtamiseen oma suuntautumsvaihtoehto Molemmat.

Yrittäjyyskasvatus. Opiskelijat ovat vielä niin nuoria.

8. Mikä on mielestäsi tärkein kehittämisen kohde oppilaitoksen yrittäjyyskasvatuksessa?

Yrittäjyyttä edistävien oppimismenetelmien jatkokehittäminen sekä koko ammattikorkeakoulun tasolla eri yksiköiden väliset ”yrittäjyysväyläopinnot” mahdollistavat rakenteiden kehittäminen Opettajien asenteiden muokkaaminen yrittäjyysystävälliseksi.

Opiskelijan odotukset ja toimintamallit. Täällä ei kaadeta tietoa vain niskaan vaan opiskelija itse vaikuttaa mitä, miten hän oppii ja ottaa vastuuta opiskelustaan.

Opetuksen vieminen kiinteästi yrityselämään ja ottamalla yrittäjiä mukaan mahdollisuuksien mukaan suunnittelemaan projekteja tai ainakin esittämään näkemyksiään.

En osaa sanoa

9. Mitä yrittäjyyden edistämistapoja /foorumeja käytät kollegiaalisissa toimissasi?

Keskusteluja, yhteisiä pohdiskeluja kehittämispäiviä, seminaareja, yhteistä työtä projekteissa, vapaamuotoista kanssakäymistä yms.

Puhumalla myönteisesti yrittäjyydestä ja tuomalla esille opettajien asenteiden tärkeyttä yrittäjyyden edistämisessä.

Jaan tietoa, hyviä käytänteitä

En osaa sanoa

En todennäköisesti mitään

10. Mitkä ovat omat henkilökohtaiset yhteistyökumppanit, joita käytät yrittäjyyden edistämistoimissasi?

Kollegat yksikössämme ja ammattikorkeakoulussamme, alueellista yrittäjyyttä edistävät tahot ja virnaomaiset(Firmaxi, Kosek, TE-keskus, Keski-Pohjanmaan Yrittäjät, Kauppakamari, myös YES-keskus jne.) pankit, vakuutusyhtiöt, alueen yritykset ja yrittäjät, muut yrittäjyysuuntautuneet oppilaitokset (esim. Kokkolan kauppaopisto, Jyväskylän Tiimiakatemian henkilöitä) tuntemani yrittäjyyden asiantuntijat ja kehittäjähenkilöt (Keski-Pohjanmaalla, Suomessa (esim. ”oppi-isäni” professori Matti Koironen) myös kansainvälisesti. Eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö painottuu tilanteiden, tarpeiden ja ajankohtien mukaan eri tahoihin.

Yhteistyö yrittäjäjärjestöjen kanssa, olen itse yrittäjien jäsen

Osakkuus osakeyhtiössä, hyvät kontaktit eri toimialojen yrityksiin(> 10 yritystä), jolloin jatkuvasti keskustellaan ajankohtaisista asioista.

Ne yritykset joiden kanssa itse olen yrittäjänä toiminut ja ne yritykset joiden liikeidea/toimintatapa jne. soveltuu kyseisiin kursseihin.

Ei ole.

8. OPISKELIJOIDEN KÄSITYS YRITTÄJYYDESTÄ JA SAAMISTAAN TIETOISTA, TAIDOISTAAN OPINTIELLÄÄN

Opiskelijoiden vastaukset ovat kuten opettajien heidän omia henkilökohtaisia näkemyksiä sillä hetkellä siinä tilanteessa. Kysymyksillä ei ole pyritty mittaamaan saavutettua oppimäärää tai että olisi oikeita tai vääriä vastauksia. Vastausten painoarvona on niiden painottuminen kunkin kysymyksen kohdalla.

1. Kun hait Keski-pohjanmaan Ammattikorkeakouluun, vaikuttiko koulun yrittäjyyskasvatus hakemukseesi ko. kouluun

Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu on tunnettu koulupiireissä yrittäjyyteen innostavana ja toimivanakoulutusyksikköinä. Mutta yllättävää minulle oli miten vähäinen osa vastanneista piti tärkeänä

koulun yrittäjyyskasvatusta hakiessaan kouluun. Valtaosa eli 53 vastasi että sillä ei ollut mitään vaikutusta heidän hakiessaan kouluun ja vähän vaikutti 15 oppilaalle ja ainoastaan 4 sanoi koulun yrittäjyyskasvatuksen vaikuttaneen paljon heidän valintoihin. Tällä vastauskertymällä on selvä näkyvyys opiskelijoiden vastauksissa koskien yrittäjyyttä.

2. Paljonko tunnet/tiedät opetussuunnitelmassa olevien opintokokonaisuuksien/kursien yrittäjyysisältöä

Opiskelijat tunsivat melko kehnosti omaa opetussuunnitelmaansa koskien opintokokonaisuuksia 7 kurseja mitkä liittyivät yrittäjyyteen. Vastanneista 7 ilmoitti ettei tunne sisältöä ja 60 vain vähäisesti. Ainoastaan kuudella oli hyvät tiedot opetussuunnitelmastaan

3. Kerro lyhyesti:

Millaisia asioita ja osaamista olisi huomioitavaa kun haluamme lisätä sinun yrittäjämäistä toimintatapaa?

Kysely hetkellä opiskelijoista 45:llä ei ollut muodostunut mitään mielipidettä tavoista joilla he voisivat saada enemmän yrittäjämäiseen toimintatapaan uutta potkua.

Ne jotka olivat muodostaneet käsityksen tai mielipiteitä kaipasivat enemmän yhteistyötä, kontakteja paikallisiin yrityksiin. Lisää markkinointiin ja erilaisiin kampanjoihin liittyvää toimintaa.

Yrittäjämäistä toimintatapaa edistäviä kurseja lisää, joihin voisi yhdistää paremmin opiskelijan omaa osaamista. Kaipasivat lisää käytäntöä, käytännönläheisempää opetusta, luovuutta ja persoonallisia työtapoja.

Tietoa yrittäjänä olemisen haasteista, kannattavuuden analysointia sekä erilaisia mittareita yrittäjyyteen. Lisää käytäntöä ei teorioita. He halusivat enemmän oikeita yrittäjiä tunneille kertomaan elävästä elämästä. opiskelijoiden pitäisi voida tehdä, enemmän omia valintoja. Positiivisten asioiden lisäksi kaipasivat opiskelijat yrittäjyyteen tähtäviä kurseja, lisää konkretiaa. Tulisi tuoda useita näkökulmia yrittämisestä, lisää kannustusta yrittäjyyteen, tietoa yrittäjyydestä. Koulutukseen lisää käytännön läheisiä tehtäviä, kontakteja yrityksiin, sisäisen yrittäjyyden ruokintaa, yrityksissä käyntejä

4. Kerro lyhyesti:

Millaisia asioita ja osaamista olisi huomioitava, kun haluamme lisätä Keski-Pohjanmaan ammattikorkea koulun, Kokkolan liiketalousyksikön yrittäjämäistä toimintatapaa?

Tässä tapauksessa oli tilanne sama että valtaosalla (50opiskelijaa) ei ollut vielä muodostunut käsitystä asiaan.

Jäljelle jäävä osa opiskelijoista kaipasi lisää projektitöitä. Toimivaa yhteistyötä ja kommunikaatiota pätevien opettajien kanssa sekä lisää vastuullisia tehtäviä

Lisää yhteistyötä yrittäjien kanssa huomioiden opiskelijat päätöksen teossa. Opiskelijoiden mielestä olisi lisättävä vaikutusmahdollisuuksia, yhteistä toimintaa, kokemusta yritystoiminnasta/ yritys-elämästä eikä pelkkää teoriaosaamista. Opettajilta odotetaan käytännön läheisyyttä ja toivotaan lisää yhteistyötä yritysten kanssa sekä apua liikeideoiden löytämiseksi.

5. Kerro lyhyesti käsitteestä: omaehtoinen yrittäjyys

Huomattava osa eli 44 opiskelijaa eivät tieneet mitä on omaehtoinen yrittäjyys mutta muilta tuli sitäkin enemmän ehdotuksia:

Aloitteentekijä. Olla yrittäjä kenenkään pakottamatta. Halua yrittää määrittää itse tavoitteet. Oma kiinnostus yrittäjyyteen. Haluaa itse yrittäjäksi. Yksilön yrittäjämäistä toimintaa. Tarve yrittää tenttiin lisämateriaalina kirjoja, kova draivi tehdä asioita omaan piikkiin mutta asiakkaan hyväksi. Toimia omasta halusta yrittäjänä, yrittämistä omilla ehdoilla. Itsestä lähtevä yrittäjyys, yrittämisen halu.

6. Kerro lyhyesti käsitteestä: sisäinen yrittäjyys

Hieman parempi tilanne oli koskien tietoa sisäisestä yrittäjyydestä jolloin vain 23 opiskelijaa ei tiennyt sanoa mitä on sisäinen yrittäjyys. Näkemyksinä oli seuraavia käsitetulkintoja:

Avulias työskentelytapa jolloin yrittäjyys lähtee sisältä. Positiivinen asenne ja henki mikä ruokkii omasta itsestään lähtevää halua tehdä jotain. Jokainen työntekijä osaltaan vaikuttaa yrityksen toimintaan ja on omassa elämässään yrittäjä eli toimii yrittäjämäisesti, vastuullisesti. Halua tehdä työpaikallaan enemmän ja yrittää parhaansa etsien tilaisuuksia tehden työtä yhteiseen hyvään. Halu oppia muilta. Työntekijän tapa toimia yrittäjämäisesti työpaikallaan, motivoitunut henkilöstöä Yrittäjämäinen asenne, tunnet sisäistä paloa yrittäjäksi, nostaa roskan roskakoriin käskemättä

7. Kerro lyhyesti käsitteestä: ulkoinen yrittäjyys

Sama tilanne jatkui kun heidän piti selittää omin sanoin mitä on ulkoinen yrittäjyys. Melkein puolet eli 32 ei osannut sanoa omaa käsitystään ulkoisesta yrittäjyydestä. Sitäkin värikkäämpiä vaihtoehtoja tuli muilta opiskelijoilta.:

Olla yrityksen johtaja, joka ei välitä yrityksestä. Yrittäjämäinen motivaatio ja tekee vähän kuin pakolla töitä. Yrittäjämäinen käytös ja toiminta muita ihmisiä kohtaan ollen ulkoisesti motivoitunut, tukenaan perhe tukiverkostot yhteistyökumppanit. On yksityisyrittäjä. Yrityksen omistamista, on oma yritys toimien yrittäjänä Vastuunottaminen, riskienhallintaa ja olla yrityksen johtaja

8. Onko mielestäsi opintosuunnitelmassa selkeä kokonaisuus yrittäjyyskoulutuksesta

Opiskelijat jakaantuivat aika selkeästi kahteen leiriin käsityksissään että onko opintosuunnitelmassa selkeä kokonaisuus yrittäjyyteen. Heistä 29 oli sitä mieltä että on ja 43 että ei ole.

9. Mikä on mielestäsi koulun yrittäjyyden edistämispainopistealue

Kun kysyttiin yrittäjyyskasvatuksen/-koulutuksen painotusta niin 43 opiskelijaa kannatti että molempia pitää painottaa. Kun taas kasvatukseen sitoutui 13 ja yrittäjyyskoulutukseen 16 opiskelijaa

10. Vastaako annettu yrittäjyysopetus odotuksiasi

Tilannekatsaus opiskelijoiden tyytyväisyyteen saamaansa yrittäjyysopetukseen vastasi 1 opiskelija että huonosti kun taas valtaosalla ei ollut mielipidettä (54). Huomattavaa on että 17 opiskelijaa olivat tyytyväisiä erittäin hyvään opetukseen

11. Onko annettu yrittäjyysopetus sisällöllisesti

Lähes kaikki eli 70 vastanneista olivat sitä mieltä että annettu opetus on kannustavaa kun ainoastaan 2 opiskelijaa olivat sitä mieltä että heitä ei kannusteta yrittäjyysopetuksessa.

12. Miten muuttaisit ja miksi (yrittäjyysopetus)

Muutosta saamaansa yrittäjyysopetukseen halusi 35 opiskelijaa lisää tietoa annettavista kursseista. Itse varsinaisesta yrittäjyysopetuksesta halusi 12 opiskelijaa muutosta samoin kuin opetusmateriaalia tulisi 12 opiskelijan mielestä muuttaa. Vastanneista (15) opiskelijaa olivat tyytyväisiä tai eivät halunneet muutosta.

9. POHDINTAA

Yrittäjyyteen kouluttautuminen ja yrityksen perustaminen ei ole ihan helppoa Suomessa, jos mittarina pitäisi eri viranomaisten media kirjoja ja tunkua ”yllyttää” yrittäjyyteen. Kun siihen lisätään vielä eri tasoilla strategioita ohjelmia suunnitelmia ja ohjeistuksia on suuri vaara että koko homma menee tukkoon.

Kun katsoo kohderyhmänä ollutta opettajarypystä, niin vaikka heillä oli eri näkemyksiä strategia/toimenpiteiden vaikutuksesta heidän omassa opetustehtävissään ovat he aika homogeeninen työtiiminä levittämään yrittäjyyteen liittyvää sanomaa Ollisikohan paikallaan lisätä paikallisen johdon ja oppioppia lähellä olevien opettajien välistä dialogia ja avoimuutta. Nyt sai vähän sen tunteen, että

ylhäältä tulee yhtä jos toista mutta arjessa asioihin on tartuttava omalla tavallaan ja viedä sitä prosessia eteenpäin omin avuin

Sillä opettajat ovat lähteneet kylläkin lähestymistavallaan opettajamaisesti ratkomaan ja edistämään yrittäjyyttä yksikössään. On PBL (problem based learning) tehtäviä tutkimuksia yhdistettynä opettajien omiin yrittäjätaustoihin. Kuten yksi opettaja sanoi että hänen opiskelijoiden arvostus häntä opettajana kasvoi hurjasti kun opiskelijat saivat kuulla että opettaja on ollut ” oikeissa töissään” ja yrittäjänä eikä ole täällä vain teoriaa selittämässä.

Kollegiaalisissa toimissa ollaan alkutekijöissä ja tätä yhteistyötä voisi esimerkiksi edistää eri yksiköiden opettajien yhteisillä opetusmateriaalin tuottamistiimeillä joissa, samaa tai sivuavia aineita opettavat tekisivät tietyn opetusrunгон PowerPointilla. Tätä materiaalia vois sitten jokainen opettaja jalostaa edelleen itsensä näköiseksi ja kuulijoiden tarpeisiin.

Etuna näkisin sen että voitaisiin taata oppijoille tasavertaiset ja tasalaatuiset opetustilanteet. Jos vertaa nykykäytäntöön jolloin osalla opettajista voi olla käytössä omat laitteet PowerPoint esityksiin ja osalla on käytettävissä mustavalkoisia kalvoja. Opettajien kekseliäisyys ja luovuus käytännön opetusratkaisuissa eivät voi riittää loputtomiin.

Vaikka arjentoimissa tuli esille että tilat saattoivat olla ankeat kuten perinteinen luokkatila voi vain olla. Vastaustulokset osoittavat että opettajakunta on toimissaan ja toimillaan pystyneet luomaan positiivisen ilmapiirin opiskelijoille ja toimineet yrittäjämäisesti levittäen ilosanomaa. Kun katsomme opiskelijoiden vastauksia niin lähes 100 % vastanneista oli sitä mieltä että yksikössä saamansa opetus on yrittäjyyteen kannustavaa.

Toisaalta kun katsotaan opiskelijoiden vastauksia teoreettisissa käsittekyseksissä mitä on omaehtoinen – (eos 60 %), sisäinen (eos 30 %) ja ulkoinen (eos 45 %) yrittäjyys oli niissä tiedoissa aika suuria aukkoja. Luvut eivät ole millään tavalla huonoja nehan ovat vain sanallisia kuvauksia käsitteistä yrittäjyyden tiimoilta. Tärkeintä minusta on että opettajat ovat saaneet oppiansa kiinnostumaan yrittäjyydestä lähes 100 %.

Ensisijaisena jatkokehittämiskohteena näkisin opiskelijoiden näkemykset yrittäjyysopetukseen liittyviin tiedotus- ja yritysopetusmateriaaleihin. Samoin kuin heidän osoittamat tiedonpuutteet opetussuunnitelmassa olevien opintokokonaisuuksien/kurssien yrittäjyysisältöä

Haluaisin vielä nostaa esille kaksi asiaa, jotka tulivat esille lukiessani ammattikorkeakoulun yrittäjyysstrategiaa sekä koulun linjauksia. En osaa sanoa syytä miksi koulun pyrkimykset ja toimet eivät ole kohdanneet kenttää hakujen yhteydessä. Sillä vastanneista yli 70 % vastasi että heihin ei vaikuttanut koulun tunnettu yrittäjyyskasvatus hakiessaan kouluun ja jos lisäämme hakijoita joihin se vaikutti vain vähän niin kokonaisprosentti ylittää 90:nen %.

Toinen vastaamaton kysymys joka tuli vastaan koulun suunnitelmissa verrattuna vastauksiin oli koulun halu lisätä tarjontaa yrittäjyydestä ja yrittämisestä kun taas vastaajissa löytyi niitä, jotka ilmoittivat että evvk (ei voisi vähempi kiinnostaa) ja toisin ilmaistuna saatu palaute tuli että taasko sitä yrittäjyyttä. Vaaran on että annettu kipinä sammuu liian aikaisin jos koetaan annettu tieto pakko pullaksi

Olisikohan tämän tutkitun opiskelijajoukon ja sen ympärillä toimivan prosessin edelleen kehittämiseksi mahdollista soveltaa esimerkiksi Engeströmin ekspansiivista oppimissykliä mihin kuuluu vallitsevan käytännön kyseenalaistaminen niiden analyysi. Uuden ratkaisun mallintaminen sen tutkiminen ja käyttöönotto. Sen jälkeen prosessin arviointi ja hyvine käytäntöjen vakiinnuttaminen ja laajentaminen

Tämä sitä silmällä pitäen että tätä kirjoittaessa on maailma muuttunut ja kyseinen kohderyhmä on siirtynyt kampukselle yhdessä tekniikan opiskelijoiden kanssa samoihin tiloihin Tehty tutkimus osoittaa tilanteen keväällä 2005 jota voi kehittää ja täydentää nyt muuttuneilla tekijöillä.

Tämän luettuane voitte todeta että yrittäjyydelle on annettu monet kasvat ja määritteet eri toimijoiden toimesta. Itse haluaisin pitäytyä amerikkalaisessa tavassa lähestyä asioita eli

“KEEP IT SIMPLE – HOW MUCH MONEY CAN I GET FROM THIS”

10. LOPPULAUSE

Tämän yllä esittelemäni kehittämishankkeen lähtökohtana ei ollut ongelma suuri ristiriita yksikössä, vaan yksinkertaisesti halusin päästä vertaamaan saatua oppia opettajuudesta kontra omaa asiantuntijataustaan yrittäjyydestä.

Samalla tehdä niistä sekoitus oikeassa oppimisympäristössä, tässä tapauksessa Centrian liiketalousyksikössä käyttäen sen opettajia ja oppilaita osana omaa oppimisprosessia.

Ensimmäiseksi tarkasteltiin kansallisella tasolla mitä on opettajuus ja yrittäjyys eri tahojen mukaan. Oman opettajuuden kehitystä peilatessani aiemmin oppimaani ja tekemääni työhön tuli uusia näkökulmia siitä miten teoria ja käytäntö linkittyvät arjessa. Tämän avautui opettajien ja oppijoiden vastauksia tutkiessa. Vaikka miten hienosti ja monisanaisesti tahansa on opettajuudesta/yrittäjyydestä kirjoitettu niin ruohonjuuritasolla toimittaessa on näissä asioissa omat säännöt ja tavat. Sekä opettaja että yrittäjä toimivat samankaltaisesti ja samoilla ehdoilla. Heillä on edessään valmiiksi annettu toimintakenttä (markkina), jota he muokkaavat asiakaslähtöisesti tuottavaksi kokonaisuudeksi sanoivat sitten etujärjestöt tai muut mitä tahansa. Tässä toiminnassa voisi sanoa, että käytetään kaikkia keinoja, joita ei ole kielletty tai eivät ole lainvastaisia.

11. LÄHDELUETTELO

Yliopettaja Lea Soininen AOKK Yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikka ja oppimispolut

Engström, Yrjö Perustietoa opetuksesta Valtionvarainministeriö. Painatuskeskus

Opinto-opas 2005–2006 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Hakapino Oy 2005

Rauste-von Wright & von Wright J., 1994 Oppiminen ja koulutus. Juva WSOY

Säljö Roger 2001. Oppimiskäytännöt. Sosiokulttuurinen näkökulma WSOY

Tynjälä Päivi & Heikkinen Hannu L.T. & Huttunen, Rauno 2005. Konstruktiivinen oppimiskäsitys oppimisen ohjaamisen perustana. Kansainvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura. Dark Oy, Vantaa

Helakorpi Seppo & Olkinuora Anita. Asiantuntijuutta oppimassa. Ammattikorkeakoulupedagogiikka. WSOY. Porvoo 1997.

Luukkainen Olli 2003. Opettajuus – ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä? Tampereen yliopisto Tampere

Luukkainen Olli.2000. Opettaja vuonna 2010. Opettajien perus ja täydennyskoulutuksen ennakkointihankkeen (Opepro) selvitys 15. loppuraportti

Patrikainen R. 2000 Opettajuuden laatu: ihmiskäsitys, tiedonkäsitys ja oppimiskäsitys opettajan pedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa Jyväskylä PS- Kustannus

Ruohotie P. 2000. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. WSOY Helsinki

Rauste-von Wright 1997. opettaja tienhaarassa. WSOY Juva

Kansanen P. ja Uusikylä K. 2000. Luovuutta, motivaatiota, tunteita. Gummerus Kirjapaino Jyväskylä

<http://www.internetix.fi/opinnot/opintojaksot/6tekniikkatalous/yrittajyys1/>

http://www.mol.fi/mol/fi/01_tyovoimapalvelut/09_yrittajyys/index.jsp

http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;65;351;39095;13936

http://www.pk-rh.fi/show_doc.asp?ID=332

http://www.ek.fi/ek_suomeksi/yrittajyyys/index.php

www.oph.fi

www.ktm.fi

www.yrittajat.fi

LIITE

OPETTAJIEN KYSYMYKSET

1. Oppilaitoksella on

yrittäjyyskasvatusstrategia/yrittäjyyspedagogiastrategia/toimenpideohjelma.

Kerro lyhyesti sen vaikutuksesta omaan opetustoimintaan

2. Yrittäjyys on osana ammatillista osaamisvaatimusta. Miten tämä on vaikuttanut omaan

opetukseen ja erityisesti kurssien yrittäjyys sisältöön?

3. Millaisilla menetelmällisillä ratkaisuilla olen edistänyt opiskelijoiden yrittäjyyttä?

4. Millaisilla kurssin sisällöllisillä ratkaisuilla olet edistänyt yrittäjyyttä omille opiskelijoille?

5. Millaisilla oppimisympäristöillä olet pyrkinyt edistämään yrittäjyyttä?

6. Miten olet linkittänyt yrittäjyysteemaa omasta oppiaineesta toisten opettajien aineisiin?

7. Mikä on mielestäsi oppilaitoksen yrittäjyyden edistämisen painopistealue tällä hetkellä

8. Mikä on mielestäsi tärkein kehittämisen kohde oppilaitoksen yrittäjyyskasvatuksessa?

9. Mitä yrittäjyyden edistämistapoja /foorumia käytät kollegiaalisissa tomissasi?

10. Mitkä ovat omat henkilökohtaiset yhteistyökumppanit, joita käytät yrittäjyyden edistämistoimissasi?

OPISKELIJOIDEN KYSYMYKSET:

YRITTÄJYYS JA LIIKETALOUS

1. Kun hait Keski-pohjanmaan Ammattikorkeakouluun, vaikuttiko koulun yrittäjyyskasvatus hakemukseesi ko. kouluun

Ei vaikutusta   Vaikuttanut vähän   Vaikutti paljon

2. Paljonko tunnet/tiedät opetussuunnitelmassa olevien opintokokonaisuuksien/kurssien yrittäjyysisältöä

En ollenkaan   Vähän   Paljon

3. Kerro lyhyesti:

Millaisia asioita ja osaamista olisi huomioitavaa kun haluamme lisätä sinun yrittäjämäistä toimintatapaa?

4. Kerro lyhyesti:

Millaisia asioita ja osaamista olisi huomioitava, kun haluamme lisätä Keski-Pohjanmaan ammattikorkea koulun, Kokkolan liiketalousyksikön yrittäjämäistä toimintatapaa?

5. Kerro lyhyesti käsitteestä: omaehtoinen yrittäjyys

6. Kerro lyhyesti käsitteestä: sisäinen yrittäjyys

7. Kerro lyhyesti käsitteestä: ulkoinen yrittäjyys

8. Onko mielestäsi opintosuunnitelmassa selkeä kokonaisuus yrittäjyyskoulutuksesta

Vastaus:

9. Mikä on mielestäsi koulun yrittäjyyden edistämispainopistealue

Yrittäjyyskasvatus   Yrittäjyyskoulutus   Molemmat   Muu, mikä

10. Vastaako annettu yrittäjyysopetus odotuksiasi

Huonosti

Ei mielipidettä

Erittäin hyvin

11. Onko annettu yrittäjyysopetus sisällöllisesti

Yrittäjyyteen kannustavaa

Yrittäjyyteen ei kannustavaa

12. Miten muuttaisit ja miksi

a) Tiedottamista yrittäjyyskursseista b) yrittäjyysopetuksesta c) opetusmateriaalista

Kiitos saadessani käyttää aikaanne

Matti Knutar

Uusi opettajuus

Luukkainen piirtää tulevaisuuden opettajuudesta kuvan, jossa opettaja hahmottuu kolmella ulottuvuudella: yksilönä, työyhteisön jäsenenä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opettajan koulutuksen haasteeksi nousee tällöin pyrkimys luotsata tulevia opettajia kohti uudenlaista opettajuutta, joka koostuu seitsemästä osatekijästä.

Uuden opettajuuden osatekijät ovat: **sisällön hallinta, oppimisen edistäminen, eettinen päämäärä, tulevaisuushakuisuus, yhteiskuntasuuntautuneisuus, yhteistyö sekä jatkuva oppiminen.**

Luukkaisen oppimiskäsitys on konstruktivistinen. Hän ymmärtää oppimisen oppijan omakohtaisena tietojen ja taitojen konstruomisena. Näin opettaja saa keskeiseksi tehtäväkseen oppimisen edistämisen. Oppijoiden tulisi oppia ennen kaikkea ajattelemaan ja soveltamaan oppimaansa. Luukkainen korostaa myös oppimistyylien ja prosessien yksilöllisyyttä. Opettajan on siis kyettävä huomioimaan kunkin oppilaansa erityislaatu.

Tärkeiksi koulutustavoitteiksi nousevat elämänhallinnan taito, kommunikointitaito, taito johtaa ihmisiä ja tehtäviä sekä innovaatiokyky ja kyky kohdata muutoksia.

Eettinen päämäärä korostuu tulevaisuuden opettajan työssä, koska kotikasvatuksen auktoriteetti on osin murtunut tai murtumassa ja

ammattikasvattajalta odotetaan yhä enemmän. Yhteiskunnassamme on siirrytty epäröimättömästä kasvatuskulttuurista epäröivään kasvatuskulttuuriin, rajoista rajattomuuteen, vahvasta kasvattajuudesta demokratiaan. Lapsuuden ja aikuisuuden välisen rajan liudentuminen ja vanhempien ja opettajien pyrkimys olla nuorten kavereita on niin ikään hämärtänyt aikuisuutta. Opettaja tarvitseekin entistä enemmän näkemyksellisyyttä ja johdonmukaisuutta vuonna 2010.

Luukkaisen tulevaisuuden opettaja on kehittynyt yhteiskuntaan ja yhteisöön sosiaalistajasta kohti vahvasti yhteiskuntaorientoitunutta vaikuttajaa ja suunnan määrittäjää, jonka toiminnassa kasvatusta on tärkeällä ja yhä kasvavalla sijalla suhteessa opettamiseen.

Tällöin opettajasta tulee eräänlainen yhteiskunnan omatunto ja muistuttaja. Hän saa yleväksi tehtäväkseen huolehtia siitä, etteivät eettisesti kestävät päämäärät ja toimintatavat jää muiden periaatteiden ja jollakin aikajännteellä aina vaihtuvien valtasuuntien jalkoihin. Opettaja on kehittäjä, joka tukee aktiivisten, yhteiskuntaa eteenpäin viemään kykenevien kansalaisten kasvua.

Tulevaisuuden opettaja on aktiivinen ja laaja-alainen tulevaisuuden tekijä, kasvattaja ja eettinen omatunto, ainakin jos Olli Luukkaista on uskomisen. Hän on yhteistoiminnallisessa - osana ympäröivää kuntaa, yhteiskuntaa ja maailmaa toimivassa - oppilaitoksessa vaikuttava kasvattaja ja oppimisprosessin tutoroija.

Olli Luukkainen *Opettajuus - Ajassa elämistä vai suunnan näyttämistä?*

Luukkaisen väitöskirja on ilmestynyt sarjassa Acta Universitatis Tamperensis; 986, Tampereen yliopisto, Tampere 2003. ISBN 951-44-5884-2, ISSN 1455-1616.

Hirvi: Opettajuus muuttuu

tiedote

7.10.2000

On näkyvissä paljon merkkejä koulun yhteiskunnallisen vastuun edelleen laajenemisesta. Koulu aika saattaa joissakin tapauksissa olla ainoa mahdollisuus vaikuttaa myönteisesti lapsen ja nuoren tulevaisuuteen. Opettajan tulee oppia tunnistamaan syrjäytymismekanismit ja puuttumaan niihin, toteaa kansliapäällikkö **Vilho Hirvi** puheessaan Jyväskylän normaalikoulun 85-vuotisjuhlassa.

- Kasvatustehtävä korostuu, oppimisvaikeuksista kärsivien opetus- ja opiskelumuotoja tulee jokaisen opettajan kyetä kehittämään. Oppilashuollon kysymykset ja valmius vanhempien kohtaamiseen ovat tärkeitä opettajankoulutuksen sisältöjä. Opettaja tarvitsee valmiuksia

yhteyksien luomiseen kaikkiin niihin tahoihin, jotka voivat tukea syrjäytymässä olevaa oppilasta.

- On selvää, että opettaja tarvitsee edelleen opetettavien aineiden hyvää tietämystä, mutta koulun ja opettajan työn yhteiskunnallisen vastuun kysymyksiä ei ratkaista ainedidaktiikan avulla. Siksi opettajankoulutuksen sisältöjen keskinäisiä suhteita ja painotuksia on yliopistoissa syytä uudelleen pohtia, sanoo Hirvi.

- Opettajien työhön sisältyy lukuisten ihmissuhteiden verkko. Päivittäisten kontaktien määrä voi nousta satoihin kohtaamisiin. Tämä vuorovaikutus on opettajan työn ydinalue, mutta opettajan työ - ja myös opettajankoulutus - on ollut paljolti yksin tekemistä. Opettajan pätevyys on ollut sitä, että hän on osannut opettaa luokassaan. Työn jakaminen, yhteinen suunnittelu on ollut outoa. Tiedämme kuitenkin, että koulua niin kuin ei mitään muutakaan yhteisöä muuteta tai kehitetä yhden henkilön voimin. Siihen tarvitaan koko työyhteisö eli yhteistyötä.

- Uudenlainen koulukulttuuri, kyky dialogiin vanhempien, työelämän, paikallisten yhteisöjen sekä kouluyhteisön kehittäminen alkavat opettajankoulutuksesta. Pidän erittäin tärkeänä, että yliopistot arvioivat omaa toimintaansa ja opettajankoulutuksensa kehittämistarpeita yhteisöllisestä näkökulmasta käsin, sanoo Hirvi. Yhteistoiminta- ja vuorovaikutustaitojen osuutta on kasvatettava kaikessa opettajankoulutuksessa. Tulevaisuuden koulu voi kehittyä vain yhteisönä ja yhteistyössä ympäristönsä kanssa.

Opetusministeriön kansliapäällikkö Vilho Hirvi puhui Jyväskylän normaalikoulun 85-vuotisjuhlassa 7.10.2000

Suomen koulutusjärjestelmä ja tutkintorakenne

Peruskoulun suorittaneet voivat jatkaa opintojaan joko **lukiossa** tai **ammattillisessa peruskoulutuksessa**. Lukiota ja ammatillisessa koulutuksessa suoritettuja tutkintoja kutsutaan toisen asteen tutkinnoiksi.

Aikuinen, jolla ei ole peruskoulua tai lukiota suoritettuna, voi opiskella ne **aikuislukiossa**. Aikuislukiossa opiskelu tapahtuu työn ohessa iltaisin.

Lukion päätteeksi opiskelijat suorittavat valtakunnallisen **ylioppilastutkinnon**, joka antaa mahdollisuuden hakeutua ammatilliseen koulutukseen tai suorittamaan **korkeakoulutukintoja**. Korkeakouluja ovat ammattikorkeakoulut sekä tiede- ja taidekorkeakoulut.

Nuoret, jotka menevät ammatilliseen koulutukseen, suorittavat kolmivuotisen ammatillisen perustutkinnon. Tutkinnon suoritettuaan he voivat jatkaa opintojaan korkeakouluissa.

Myös aikuiset voivat suorittaa ammatillisia tutkintoja. Näitä aikuisille suunnattuja ammatillisia

tutkintoja ovat aikuisten **ammattillinen perustutkinto, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinto**. Nämä tutkinnot suoritetaan **näyttötutkintoina**.

Aikuisten ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on oikeus hakeutua jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun. Hän voi hakea myös yliopistoon tai korkeakouluun, mutta on niiden harkintavallassa hyväksyvätkö ne tutkintoa korkeakouluopintoihin oikeuttavaksi. Ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittanut voi hakea vastaavan alan ammattikorkeakouluopintoihin.

